

VALENTINA ENACHI – TALENTAT PEDAGOG ȘI ERUDIT SAVANT

Dr., conf. univ. Valentina URSU
ORCID: 0000-0002-5711-8726

CZU: 929(478)

Valentina Enachi este unul din reprezentanții de vază ai învățământului superior și științei din Republica Moldova ce își aduce aportul în beneficiul studentului și societății. Prin muncă asiduă, timp de peste 40 ani, a contribuit la pregătirea a mii de specialiști cu studii superioare în diferite domenii: istorie, pedagogie, jurnalism, economie, activând în cadrul mai multor instituții de învățământ superior: Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea de Studii Umanistice din Moldova.

Date biografice

Valentina Rîbalco s-a născut la 18 februarie 1958, în orașul Călărași, într-o familie de intelectuali. Mama, Irina Rîbalco, a fost medic de profesie. Tatăl, Pavel Rîbalco, a fost doctor habilitat în științe istorice, apreciat specialist în domeniul științelor sociale.¹ De la părinți Valentina a moștenit omenia, cumsecădenia, respectul, perseverența.

Valentina face parte dintr-o generație educată în condițiile civilizației urbane. Calitățile morale, pe care și le-a format în anii adolescenței s-au manifestat pe parcursul întregii vieți. Astfel, mai târziu, colegii ei de serviciu menționau: „Doamna Valentina Enachi emană un spirit aristocratic și respectă reguli de conduită foarte bine puse la punct”, „Este o persoană cu o foarte bună educație”².

Formarea profesională

Studiile generale le primește la școala nr. 1 în numele lui G.I. Kotovschi din orașul Chișinău, actualmente Instituția Publică Liceul Teoretic „Gheorghe Asachi”. Absolvește școala în anul 1975 și susține cu succes concursul riguros la Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă”, unde Facultatea de Istorie era foarte solicitată (8 persoane pentru un loc). În Istoria IPS „Ion Creangă” sunt menționate numele studenților eminenti, printre care o găsim pe V. Rîbalco, care a fost remarcată pentru munca de cercetare științifică și studentescă, factor determinant

---

¹ *Dicționar Enciclopedic Moldovenesc*, 1989, p. 533.

² Ziarul ULIM, 18 februarie 2008.

în viața și activitatea ulterioară³. A participat la olimpiade republicane, la care a fost apreciată cu diplome de Gradul 1 (olimpiada de limbă franceză și cercetare științifică).

Absolvește facultatea, precum și era de așteptat, primind Diplomă cu mențiune. Obține calificarea învățător de istorie și științe sociale, metodist în domeniul muncii educative.

După absolvirea facultății este repartizată la Academia de Științe a Moldovei în calitate de laborant în Secția de etnografie, unde va munci în perioada anilor 1980-1982. În anul 1982 este invitată la Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă”, la Facultatea de Istorie și Pedagogie.

Din 1983 până în 1986 a studiat la aspirantura Universității de Stat „V.I. Lenin” din Chișinău. Timp de trei ani Valentina Enachi a elaborat teza de candidat în științe istorice (astăzi doctor în istorie) și în februarie 1988 a susținut-o în Consiliul Științific al Institutului de Istorie a Academiei de Științe a RSS Moldovenești. În același an Comisia Superioară de Atestare din cadrul Consiliului de Miniștrii a URSS a confirmat titlul de candidat (doctor) în științe istorice.⁴

Activitatea didactică

A început cu mult entuziasm să lucreze la Catedra de Istorie a PCUS, unde a activat în cadrul unui colectiv puternic și bine pregătit. Printre colegii de catedră remarcăm pe Mihail Rotaru, Valentina Mireniuc, Georgeta Ogorodnicov, Ion Dulschi, Gheorghe Calmoi, Nicolae Ciubotaru.

A fost lector, iar în 1988 a fost înaintată la postul de lector superior. În darea de seamă pentru concursul de suplinire a acestui post se menționează: „...supraîndeplinirea orelor, participarea la manifestări științifice, participarea în diferite comisii. Norma didactică este supraîndeplinită constant.”⁵ Din documentele de arhivă aflăm că a susținut comunicări la seminarul metodologic al catedrei, unde a prezentat referate de înaltă ținută științifică. În rezultatul votului secret candidatura Valentinei Enachi pentru postul de lector superior a fost aprobată în unanimitate.

Evenimentele de la sfârșitul anilor '80 au avut ca urmare reorganizarea Catedrei de istorie a PCUS și formarea Catedrei de istorie politică a secolului XX. Alături de colegi tânăra doctor în științe a elaborat programele cursurilor, ținând cont de cerințele metodologice noi, care excludeau principiul de clasă în studierea științelor sociale (o analiză general-umană) și respectarea adevărului istoric.

³ *Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. 60 ani.* Red. coord. N. Banuh, B. Vizer. Chișinău, 2000.

⁴ Arhiva curentă a UPS „Ion Creangă”. Dosarul personal al profesoarei V. Enachi, p. 6.

⁵ *Ibidem*, p.13.

În pofida divergențelor de opinii, colectivul s-a bucurat mereu de atmosfera creativă. Au fost elaborate și editate note de curs, indicații metodice și alte materiale didactice. Ședințele catedrei decurgeau în discuții aprinse și animate. Dat fiind faptul că participanții împărtășeau opinii contradictorii, a devenit un mediu fertil pentru profesoara Valentina Enachi, care a învățat să argumenteze și să apere poziția științifică.

Lectorii de la catedră, în colaborare cu colegii de la alte instituții de învățământ superior din Republica Moldova, au editat notele de curs la disciplina „Istoria politică a secolului XX”. În această lucrare Valentina Enachi a fost responsabilă de tema „Dezvoltarea culturii în URSS.”

În anul 1990 pe baza Catedrei de istorie politică a secolului XX a fost creată Catedra de istoria culturii universale și naționale. Iar din anul 1991 cursul „Istoria culturii universale și naționale” se predă la toate facultățile universității. Atunci au fost publicate programa cursului și îndrumările metodice pentru studenții de la învățământul cu frecvență la zi și frecvență redusă.

În anul 1993, profesoara Valentina Enachi devine membră a Catedrei de etnografie și istorie a culturii la Facultatea de Istorie și Etnopedagogie. Activitățile sale la catedră pot fi rezumate astfel: elaborarea de concepte, planuri de studii, programe analitice, planuri ale seminarelor, texte de lecții, prezentarea cursurilor universitare etc.

Renașterea conștiinței naționale a necesitat noi abordări și strategii în domeniul educației. Profesorii erau dornici de a explora metode inedite și inovatoare de predare. Se introduceau noi cursuri. Enachi V. a participat la elaborarea *Concepției educației moral-spirituale*.

În anul 1996 cariera evoluează prin oportunitatea de a candida pentru funcția de conferențiar universitar. În darea de seamă a Valentinei Enachi se menționează: „Cursuri predate: Istoria culturii universale; Istoria culturii naționale; Istoria teatrului; Istoria cinematografiei; Cultura secolului XX; Doctrine morale.”⁶

Sărbătoarea „Să trăiți, să-nfloriți” la Facultate Istorie și Etnopedagogie.
23 decembrie 2000. Foto V. Ursu.

⁶Arhiva curentă a UPS „Ion Creangă”. Dosarul personal al profesoarei V. Enachi, p. 58.

Valentina Enachi a depus eforturi mari în sporirea calității procesului educațional. În referința personală remarcăm următoarele aprecieri: „...Predă lecții de o înaltă ținută științifică, publică articole, participă la conferințe internaționale.”⁷

Toate disciplinele universitare cer o pregătire minuțioasă, profesoara lucrând continuu pentru a corespunde cerințelor școlii superioare. Din darea de seamă prezentată la ședința de catedră aflăm că „... a dirijat practica studenților, a condus elaborarea tezelor de licență, a prezentat lecții publice, înalt apreciate la ședințele catedrei.”⁸ Raportul de autoevaluare a cuprins referințe privind studierea noilor apariții editoriale în domeniu, căutarea metodelor noi de predare, dirijarea grupelor academice, conducerea tezelor de licență, participarea în activitățile educaționale extra-curriculare etc.

V. Enachi împreună cu colegii V. Ursu, J. Nastas și Președintele Asociației Naționale a Scouților din Moldova Iu. Emilian, studenții și tinerii scouți la întâlnirea cu Al. Matveev – cercetaș al anilor '30 din Basarabia. Chișinău, UPS „I. Creangă”, 1998. Foto din arhiva facultății.

Toate aceste reușite și evoluții au avut ca scop primordial lucrul în beneficiul studentului. În calitate de conferențiar universitar a urmat modelele comunicării constructive, a demonstrat flexibilitate și comportament etic. În acest context a avut un stil de lucru responsabil, capacitate de analiză și spirit inovator, inițiativă și abilitate de comunicare și de rezolvare a situațiilor de conflict și ambigue. Profesoara a pus un accent deosebit pe importanța muncii și pe scopul

⁷ *Ibidem*, p. 50.

⁸ *Ibidem*, p. 52-53..

declarat de a obține rezultate. A dat dovadă de capacitatea de a găsi soluții și de a se adapta diverselor situații de muncă.

După anul 2003 Valentina Enachi și-a continuat activitatea la Universitatea Liberă Internațională din Moldova. La ULIM Valentina Enachi a dirijat timp de doi ani Departamentul Științe ale Comunicării și Jurnalism, a fost Președinta Consiliului Profesorat al departamentului, membru al Senatului ULIM, Președinta Comisiei Metodice.

Valentina Enachi – Decan la ULIM

În cadrul departamentului a organizat conferințe științifice, metodice și didactice. Tot în acești ani împreună cu colegii a fost inițiat și a gestionat Proiectul internațional AENEAS BRAIN NET-working în cadrul Comisiei Europene. În anii 2003-2008 profesoara V. Enachi a reușit să participe la multe conferințe internaționale din spațiul european și, inclusiv, la Forumul European al Conferențiarilor Universitari „Orizonturile raționalității și perspectivele filosofiei” , desfășurat la Universitatea Pontifică din Roma.

La ULIM sub îndrumarea dumneaei au fost publicate suporturi de curs și ghiduri metodologice. Studenții facultății au remarcat că profesoara lor oferă informații necesare, interesante, actuale, folosește metode interactive de predare, utilizează tehnologiile noi. Activitatea sa la ULIM a fost apreciată cu Medalia ULIM și Diploma de excelență.

Din 2009 a fost angajată la Universitatea de Studii Europene din Moldova. Faptul că a fost invitată în calitate de șefă de catedră la universitatea respectivă

demonstrează că dispune de abilități manageriale și este o persoană apreciată în mediul academic.

Valentina Enachi a organizat mai multe activități de educație mediatică cu studenții Universității de Studii Europene din Moldova de la specialitățile: jurnalism, relații internaționale, drept și psihologie. În cadrul facultății a organizat lansarea de cărți a scriitorului Iulian Ciocan, a actorului Ion Ungureanu ș.a. Crearea ziarelor de la facultate și a revistei *Analele științifice ale Universității de Studii Europene din Moldova* se datorează aportului cercetătoarei Valentina Enachi, care a ocupat și funcția de redactor-șef adjunct.

Lansarea de carte la USEM, autor Iulian Ciocan, jurnalist de la Radio Europa liberă.

Pe parcursul activității a îndemnat studenții să fie activi promotori ai valorilor democratice, implicit europene și naționale. La forumurile mass-media, seminarele „Mai multe despre NATO”, „Democrația și societate”, masa rotundă „Soluții pentru războiul informațional purtat de Rusia”, a contribuit la asigurarea unui nivel științific ridicat și înalte ținute academice caracteristice acestor manifestări importante.

O lecție de educație mediatică cu studenții de la USEM, organizată de Centrul Independent pentru Jurnalism din Moldova, 7 noiembrie 2014

În toți acești ani a activat prin cumul la Universitatea Pedagogică „Ion Creangă” și a colaborat cu colegii de la Catedra de etnologie și geografie (din 2015 Catedra de geografie și patrimoniu cultural) și la Catedra de științe ale educației.

V. Enachi – membră a juriului la Festivalul Sarmalelor și Plăcintelor, UPS „Ion Creangă”, Chișinău, 2008. Foto Ion Topală.

A prezentat cursurile: *Istoria și filozofia culturii universale, Istoria culturii naționale, Comunicarea culturală, Istoria civilizației occidentale, Antropologia comunicării, Comunicarea interculturală, Manipularea în procesul comunicării, Etica profesională.*

Cu mult interes a elaborat și a prezentat disciplinele *Istoria artelor* și *Fenomenul culturii sovietice* masteranzilor din programul *Patrimoniu istoric și turism cultural* de la Facultatea de Istorie și Geografie, coordonat de Catedra de geografie și patrimoniu cultural.

A recenzat autoreferatele la tezele de doctor în istorie a Larisei Noroc „Renașterea culturii din Basarabia în cadrul României întregite (1918-1940)” și teza

de doctor în filologie elaborată de Olga Irimciuc cu tema „Critică literară șaizecistă din Republica Moldova: între investigație estetică și interpretare eseistică”, teza de doctor în istorie a Silviei Dulschi „Partidele politice din Basarabia din anii 1905-1907. A prezentat monografia lui Eugen Rusnac „Arhetipurile culturii române” și îndrumarul metodic „Mitologie generală”, elaborat de Valentina Ursu. A recenzat monografia aceleiași autoare cu titlul „Valorificarea patrimoniului cultural în sistemul educațional din Republica Moldova (anii ' 90 ai sec. XX – începutul sec. XXI)”⁹. În anul 2018 fost oponent oficial la teza de doctor a dlui Durnov V. „Nebunul întru Hristos în cultura rusă”. De curând a recenzat teza de doctor habilitat a Liliei Zabolotnii cu titlul „Statutul femeii în principatul Moldovei. Studiu comparat”.

V. Enachi a căutat să-și îmbogățească cunoștințele prin specializări, cursuri și stagii. În anii de activitate a realizat stagii la Universitatea de Stat din Kiev, 1992; Centrul de perfecționare a cadrelor didactice, stagiul în problemele culturii românești la Universitatea „A.I. Cuza” din Iași, 1993. Stagiile au fost oferite de către Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Universitatea San-Pienza din Roma, Italia, 2008 și Universitatea din Passau, Germania, 2011; Universitatea „Spiru Haret”, București, facultatea Comunicare interculturală; Universitatea de Stat din Kiev, Ucraina; Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, 2013; Universitatea de Stat din Odessa, 2013; Universitatea „A.I. Cuza” din Iași; Universitatea „Apollonia” din Iași. Stagiile au fost câștigate prin competiție.

Anul 2014, Bruxelles. O deplasare la reuniunea cercetătorilor în Proiectul internațional TEMPUS „Crossmedia und Qualitats journalismus”, coordonat de Universitatea din Passau, Germania.

⁹ Enachi Valentina. Recenzie la monografia Valentinei Ursu *Valorificarea patrimoniului cultural în sistemul educațional din Republica Moldova (anii ' 90 ai sec. XX – începutul sec. XXI)*. În: *Revista de Etnologie și Culturologie*, Vol. XXIX, 2021, pp. 147-150.
<https://ethnology.ich.md/wp-content/uploads/REC.29-1.pdf>

Permanent a participat la seminare științifice și metodologice ale cadrelor didactice din învățământul superior. A activat în comisiile Ministerului Educației, Culturii și Cercetării în calitate de expert la elaborarea concepțiilor și expertizarea proiectelor. A fost membră a seminarului științific de profil la Universitatea de Stat din Moldova (2014-2023), președintă a Comisiei de Stat pentru examenul de licență la Universitatea de Stat din Moldova și ULIM. A elaborat multe avize la tezele de licență și master.

Revenind la Catedra de istorie și științe sociale a UPS „Ion Creangă” în anul 2019 se include în toate activitățile desfășurate de Catedră: cursuri de masterat și stagii de formare continuă, comisii de elaborare a rapoartelor de autoevaluare, activității extracurriculare etc.

Prioritățile principale ale dnei V. Enachi în activitatea sa profesională sunt indicate chiar de ea însăși: „Susțin prelegeri și prezint lecții, seminare cu studenții și masteranzii, cadrele didactice, particip la seminare metodologice, cercetez problemele ce țin de politicile statului în domeniul culturii.”¹⁰

Astfel, Valentina Enachi este titulara cursului *Educație interculturală*, pe care îl prezintă masteranzilor din programul *Didactica Educației civice*. Iar la programele de formare continuă și de recalificare a profesorilor realizează cursurile *Subiecte controversate în societatea contemporană*, *Educație interculturală și multiculturalitatea*.

Membrii Comisiei de Stat de susținere a tezelor de masterat în programul Patrimoniul istoric și turism cultural. De la stânga la dreapta: Valentina Enachi, Elena Ploșniță, Igor Cereteu – președintele Comisiei, Valentina Ursu, Ecaterina Pintilii-Bulicanu, iunie, 2022. Foto: Ion Bulicanu

¹⁰ Arhiva curentă a UPS „Ion Creangă”. Dosarul personal al profesoarei V. Enachi, p. 58.

Alături de absolvenții programului de recalificare la Educația pentru societate, promoția anului 2021. Foto Ion Bulicanu

Comisia de Stat de susținere a tezelor de masterat în programul Didactica Educației civice. De la stânga la dreapta: Ala Gherman, Valentina Enachi, Ludmila Tihonov – președintele Comisiei, Valentina Ursu, 27 ianuarie 2023. Foto Ion Bulicanu

Cu deosebit interes Valentina Enachi participă la organizarea activităților educaționale cu studenții și elevii. Este membră a Comitetului de organizare și membră a Juriului Concursului pentru elevi *Monumente din localitatea natală: istorie și memorie*, organizat de Catedra istorie și științe sociale.

*La ceremonia de înmânare a Diplomelor câștigătorilor
Concursului Monumente din localitatea natală: istorie și memorie,
Ediția a III-a, 12 mai 2023. Foto Ion Bulicanu*

Domeniile și preocupările științifice

Concomitent cu activitatea pedagogică și de predare, Valentina Enachi a desfășurat o muncă intensă de cercetare. Pe parcursul carierei profesionale a publicat mai multe studii și articole de istorie și culturologie în reviste de specialitate din spațiul românesc, dar și în SUA, România, Ucraina, Germania. Drept dovadă a acestui fapt sunt elaborarea și publicarea a 2 manuale, 15 lucrări metodice și 2 materiale în culegeri de articole, una editată în Germania.

Studiile sale în domeniul istoriei și filosofiei culturii includ atât cursuri de lecții, cât și articole în culegeri, comunicări la conferințe naționale, internaționale și activități de popularizare a științei.

Experiența prezentării disciplinelor din domeniul istoriei culturii a condus la apariția volumelor unde sunt analizate conceptele istorice asupra culturii, simbolurile și arhetipurile culturologice, stereotipurile asupra realităților culturale și politice existente în presa din Republica Moldova¹¹.

Un șir de articole sunt consacrate descrierii valorilor culturale din perioada sovietică și analizei structurilor statale cu ajutorul cărora se impunea ideologia comunistă în mentalitățile colective.¹²

¹¹ *Curs de lecții la istoria culturii universale și naționale*, Chișinău, 1996; *Mentalitățile popoarelor și progresul istoric*. În: *Revista de istorie și cultură „Cugetul”*, 2000, nr. 1; *Sistemele cultural-ideologice ale statului totalitar*. În: *Analele Asociației Naționale a istoricilor din Moldova*, 2001; *Factorul religios în evoluția artei*. În: *Religie, Societate, Educație în Europa de Sud-Est*. Chișinău, 2001 etc.

¹² *Politicile geo-strategice, culturale și propaganda*. În: *Confluente spirituale*. Iași-Chișinău, N 12-13/2017, pp. 163-180; *Comunicarea interculturală versus propaganda: aspecte istorice*. În: *Analele*

O direcție prioritară în cercetările culturologice a fost și tema valorilor culturale și morale din societatea moldovenească. Scopul acestor investigații a fost de a forma atitudini a opiniei publice față de aceste probleme.

Valentina Enachi a fost membru activ a 2 proiecte științifice instituționale realizate în cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”: proiectul instituțional „Patrimoniul cultural național din Republica Moldova – component al civilizației europene” (2011-2014) și proiectul „Patrimoniul cultural național și universal în sistemul educațional” (2015-2019). În cadrul acestor proiecte a analizat mecanismele propagandei sovietice în anii '70 ai secolului XX și a interpretat politicile geo-strategice și culturale influențate de propaganda comunistă. A examinat modul de expunere a valorilor culturale în mai multe publicații periodice din Republica Moldova și influența lor asupra elevilor și studenților. A determinat mecanismele de îndoctrinare și promovare a ideologiilor de stat prin intermediul atât a presei scrise, cât și a celei electronice. A argumentat necesitatea introducerii cursului de „Educație mediatică” în programele de studii. A studiat locul și relevanța patrimoniului cultural în promovarea imaginii Republicii Moldova în spațiul european.¹³

Valentina Enachi la masa rotundă „Valorificarea patrimoniului prin dialogul intercultural”, UPS „Ion Creangă”, 15 martie 2019. Foto din arhiva facultății.

științifice ale Universității de Studii Europene din Moldova, ed. a 5-a. Chișinău, USEM, 2016, pp. 60-69 etc.

¹³ *Imagini și stereotipuri de gen în presa autohtonă. Analize comparative. În: Patrimoniul cultural național și universal: dialog istoric. In Honorem VALERIA COZMA. Materialele Conferinței științifice, 13-14 noiembrie 2014. Red. coord. V. Ursu. Chișinău: Pontos, 2014, pp. 84-92; Stereotipuri politice în presa din Republica Moldova (în limba engleză). Culegere de articole. Ralf Hohfeld, Ralph Kendlbacher, Oliver Hahn (eds). *Freedom of the Media – Freedom through Media? Global social research series*, 2015, pp. 213-229; Valorile propagandei sovietice din RSS Moldovenească în anii 70 ai secolului XX. În: *Promovarea valorilor sociale în contextul integrării europene/ Resp. Ceban Cristina. Ch.: Topografia Lira, 2018, pp. 294-304; Reflecții asupra valorilor**

Valentina Enachi a analizat dependența dintre politicile culturale și propagandă în perioada contemporană și perioada sovietică; a stabilit particularitățile acestor politici în perioadele istorice date, a prezentat sinteza istoriografică asupra patrimoniului cultural efectuat de colaboratorii UPS „Ion Creangă” și istoricii cercetători; a investigat modul de prezentare a culturii naționale în manualele preuniversitare de istorie și a specificat particularitățile reprezentării patrimoniului cultural în învățământul preuniversitar.¹⁴

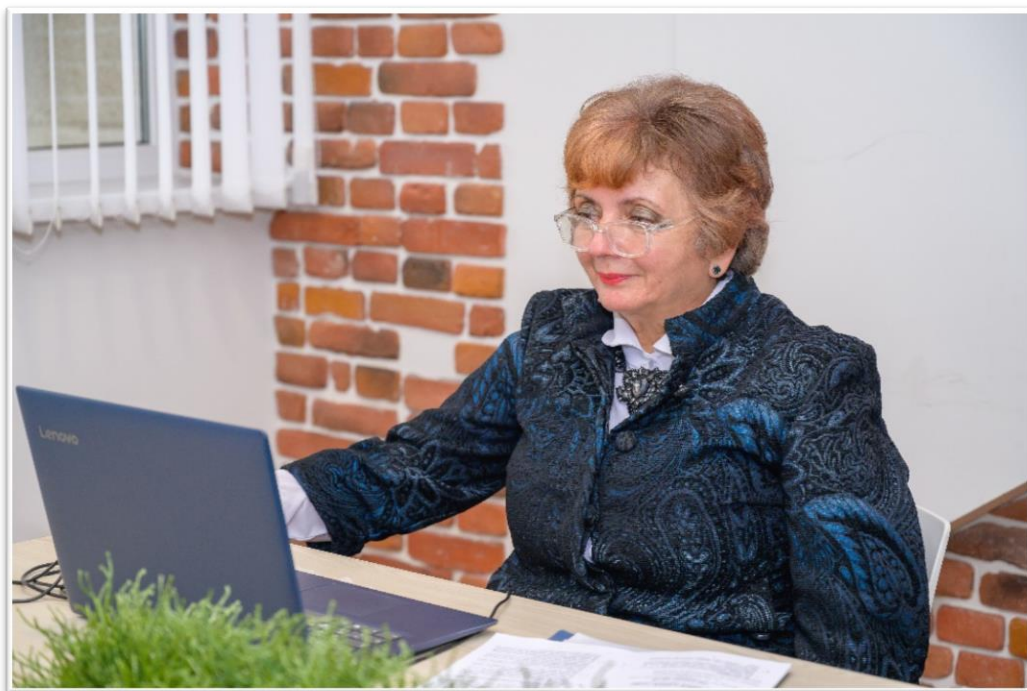
Prezentarea publică a cărții Educația în spiritul valorilor naționale din perspectiva dialogului pedagogic. Materialele Simpozionului internațional, coord. L. Noroc, V. Ursu, 24 septembrie 2021.

Importanța problemei educației interculturale a deschis calea spre studierea științifică a influențelor culturale între popoare și toleranța etnică, principalele valori ale Uniunii Europene. Valentina Enachi a demonstrat, prin prisma unor cercetări riguroase, necesitatea dialogului intercultural.

---

morale în presa din Republica Moldova. In: Patrimoniul cultural: cercetare și valorificare. Culegere de studii. Ursu V., Lisnic An. (coord.). Ch.: „Garomont Studio”, 2018, pp. 326-333.

¹⁴ *Istorie, cultură și propagandă. Despre un manual de Istorie a RSS Moldovenești pentru cl. a VII-a a VIII-a a școlii medii. În: Cercetarea și valorificarea patrimoniului național și universal în învățământul preuniversitar. Culegere de studii. Ed. V. Ursu. Ch.: „Garomont Studio”, 2016. pp. 44-55; Cercetarea și valorificarea patrimoniului cultural național și universal în învățământul preuniversitar. Recenzie. În: Revista de etnologie și culturologie, V. XXII, Chișinău, 2017 ș.a.*

Valentina Enachi – moderatoare în secțiunea Patrimoniu și memorie culturală din cadrul Conferinței științifice naționale cu participare internațională Cercetarea istoriei și patrimoniului cultural local în contextul dezvoltării durabile a societății, Chișinău, 24-25 septembrie 2021.

„În ce măsură este posibilă implementarea socială a elementelor istorice și valorilor din trecut în realitățile actuale a comunicării etnice?” – se întreabă autoarea. Răspunsurile sunt reflectate în articole, eseuri și studii, printre care menționam doar câteva: Influența greacă asupra culturii române; Cultura, contactele spirituale franceze în spațiul public din Republica Moldova; Studii metodologice asupra comunicării interculturale etc.¹⁵ Studiul despre imaginile etnice și culturale din spațiul public a avut o rezonanță europeană, fiind publicat la o editură prestigioasă din Germania.¹⁶

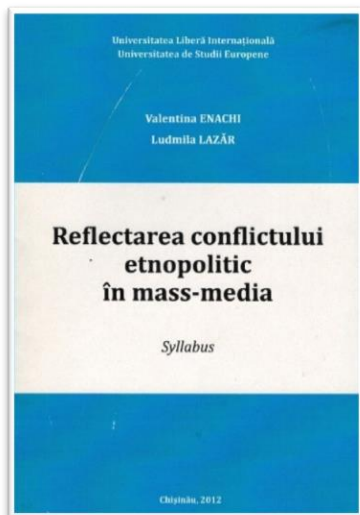
¹⁵ *Greek influence on the romanian cultures. Hisoriographical analysis. Raporturile moldo-grece în cultură; Multiculturalismul din RM. Probleme și soluții. În: Identitatea culturală românească în contextul integrării europene.* Culegere de articole. Iași, Academia Română, 2006, pp. 491-506; *Tentațiile culturii franceze în spațiul public din Republica Moldova. În: Formele textuale ale comunicării: producție și receptare.* Culegere de articole.. Universitatea „Dunarea de Jos”, Galați, Romania, 2009, pp. 36-46; *Points de vue sur les contacts spirituels des personnalites de Bessarabee avec la culture fransaise. Forme textuelles de la communication. De la production a la reception.* Universite „Dunarea de Jos”, Galați, Roumanie, 2009, pp. 89-95.

¹⁶ *Labyrinths consciences: Etnic Moldovans cultural images, Mass-media Effects.* 2015 (în limba engleză). Scholars`Press, 46 p.

Cercetătoarea a încercat să răspundă la provocările timpurilor în care trăim: cum ar trebui să fie o autentică și adevărată cultură a relațiilor interetnice și care ar fi căile de pătrundere în subtilitățile acestea, ce factori stimulează cultura unei comunicări interculturale viabile. În lucrările publicate autoarea spune că un principiu axatoriu al mișcării interculturale internaționale rămâne a fi toleranța comunicării între oameni, între reprezentanții diferitelor etnii. Pentru ca aceștia să încerce a căuta nu ceea ce îi desparte, ci dimpotrivă, ceea ce îi unește, consideră cercetătoarea.

În lucrările științifice tratarea tematicii toleranței interculturale este axată pe principiul interdisciplinar, incluzând aspectele istorice, culturologice și psihologice ale conflictelor interetnice.¹⁷ În articolele dedicate acestei teme se abordează problema conexiunii dintre construcția identitară și conflictul etnic violent. Conținutul lucrărilor este bazat pe studierea cauzelor, procesualității tipologiilor și metodelor de reglementare a conflictelor etnice. Autoarea polemizează asupra dilemelor tranziției democratice, legate de acutizarea relațiilor etnice și reflectarea acestora în spațiul public.¹⁸

Mișcările pentru democratizarea societății de la începutul anilor 2000 presupuneau și procesul de includere a femeilor în viața politică. Timpurile noi au impus un conținut nou și forme noi în mișcarea social-politică a femeilor. Democratizarea vieții publice a filtrat mișcarea femeilor de formalitate, dependența și atmosfera de paradă. În schimbul acestora a apărut mai mult spirit de independență, inițiativă și libertate. Universitățile pedagogice tradiționale au o pondere mare de femei în componența colectivelor. Reieșind din aceste considerente profesoara Enachi a devenit participantă la forumurile mișcării feministe din Moldova, publicând materiale științifice relevante despre problemele și provocările din acest domeniu.

¹⁷ *Comunicare interculturală*. Manual. Chișinău, 2014 (10 coli de tipar).

¹⁸ *Reflectarea conflictului etnopolitic în mass-media*. Editura Centrului de Jurnalism Independent. British Ambasad, 2012 (5 coli de tipar).

Studiile sale au fost influențate și de activitatea social-politică, fiind șefa comisiei Educație și Cultură în Consiliul Național al Femeilor (anul 2005-2007).

În lucrările respective autoarea a pledat pentru educarea competențelor culturii de gen prin formarea unor abilități de comunicare în cadrul unei societăți democratice. Studiile din acest domeniu acoperă dilemele conceptuale asupra stereotipurilor de gen, mentalităților și problemelor de conflict între genuri.¹⁹

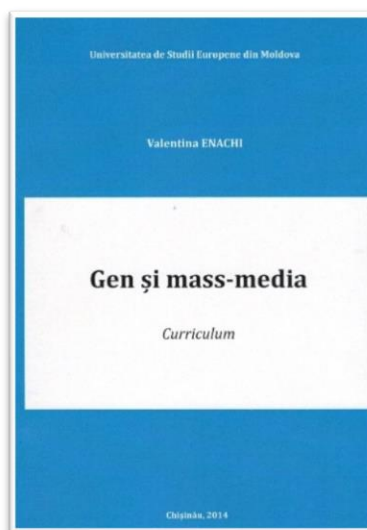
Valentina Enachi a studiat, din perspectiva diacronică, rolurile de gen în spațiul basarabean. Momentele importante în evoluția societății pe calea democrației presupune și reevaluare a relațiilor de gen, – consideră autoarea. Aspectele analitice ale cercetărilor se axează pe prezentarea imaginilor feminine pe parcursul perioadelor istorice: interbelică, sovietică și contemporană.²⁰

De rând cu studiul acestora s-a preocupat de propagarea ideilor democratice prin diseminarea concepțiilor științifice în mass-media. A participat la colocviile *Educația de gen; Formarea mediatorilor privind problemele de gen*, organizate de către Fundația Soros Moldova, programul *Conservatorism și emancipare de gen în mass-media*, Fundația Soros Moldova, Programul *Gender Șanse Egale*, 2004, Programul *Gen și educație* și altele.

Tratarea temelor de gen a continuat prin descoperirea unor subiecte noi și originale.

Ulterior a utilizat competențele și cunoștințele din acest domeniu în cursurile de lecții la studiile de masterat, în conducerea tezelor de licență și master, la editarea suporturilor de curs. Originală în concepție și interpretare, riguroasă sub aspect științific, concisă în exprimare, lucrările doamnei Valentina Enachi sunt o contribuție valoroasă în domeniul științelor umaniste și se constituie într-un model din multiple puncte de vedere.

A participat la ateliere de lucru și seminarele organizate de Centrul pentru Jurnalism independent din Republica Moldova.

¹⁹ *Societatea contemporană și relațiile interumane. Politica și comunicarea în tranziție*. Culegere de articole, Chișinău, ULIM, 2006, pp. 67-90.

²⁰ *Dinamica simbolurilor culturale – Româna ca limba străină – între metodă și impact cultural*. În: Simpozion internațional. Casa Editorială Demiurg, Iași, România, 2008, pp.735-745; *Gen și cultură: simboluri în schimbare*. În: Intertext. Revistă științifică. Chișinău, 2007, pp.168-178.

În cadrul proiectului „Abordarea genului în mass-media”, un grup de 9 lectori de la facultățile de jurnalism din țară au elaborat 5 programe universitare în domeniu, iunie 2015.

Atelierul de lucru Necesitatea introducerii educației mediatice în sistemul de învățământ din Moldova, iulie 2015.

În ultimii ani a lucrat asupra temelor care tratează problema imaginii culturii, valorilor umane și conflictelor politice în mass-media.

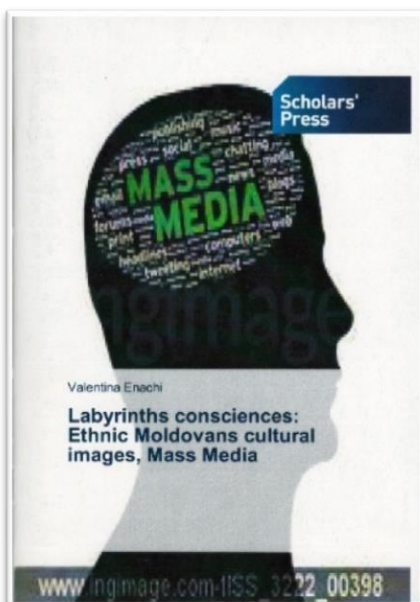
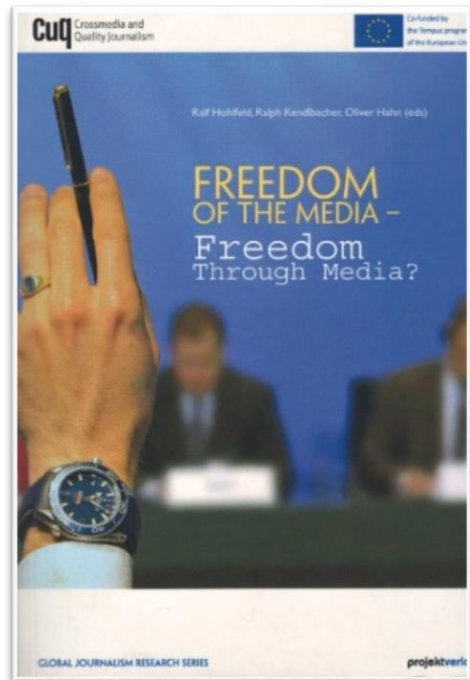
Activitatea științifică a profesoarei Enachi Valentina a fost apreciată cu Diploma Meritul Academic al Academiei de Științe din Republica Moldova și Diploma Ligii Culturale al Departamentului Românilor de Pretutindeni (România).

Recunoașterea națională și internațională

Valentina Enachi a reușit prin activitatea sa profesională să extindă relațiile de colaborare ale universităților, unde activa, cu centrele universitare de profil din Europa: România, Germania, Ucraina, Italia, și prin aceasta considerăm că a avut o recunoaștere internațională. Axa internațională a fost prezentă prin implicarea ei, și a echipei cu care a conlucrat, în activități de cercetare și didactice.

Astfel, în echipa prof. Victor Moraru, a câștigat prin competiție proiectul „Brain Net Working (Programul AENEAS al Consiliului Uniunii Europene, Universitatea „La Sapienza” din Roma) în anii 2007-2010, iar în anii 2012-2015

Proiectul internațional TEMPUS „Crossmedia und Qualitats journalismus”, coordonat de Universitatea din Passau, Germania, împreună cu Universitatea de Stat din Moldova. Grație acestor proiecte în Republica Moldova au fost create laboratoare performante de studii cu calculatoare și echipament specializat, cu ajutorul cărora au fost efectuate studii de calitate și s-au implementat noi forme de pregătire a specialiștilor.

Un alt atu al activității profesionale cu rezonanță a fost și publicarea cercetărilor Valentinei Enachi în reviste de peste hotare și participarea la conferințe internaționale. Iată cum presă a reflectat comunicarea doamnei Enachi: „Vineri, 28 februarie 2015, a avut loc Congresul Internațional, organizat de Universitatea „Apollonia” din Iași, în colaborare cu Academia de Științe din Republica Moldova, Academia Oamenilor de Știință din România - Filiala Iași, Institutul de Cercetări Filologice și interculturale, Chișinău, Republica Moldova. Evenimentul a inclus secțiuni referitoare la medicină, comunicare și relații publice. În cadrul Forumului jurnalistic

*Comunicarea artistică și mediatică în contextul globalizării, limbă și cultură, s-a remarcat prezentarea dnei Valentina Enachi. În comunicarea sa „Labirintele conștiințelor. Efectele mediatice ale presei” dna a vorbit despre necesitatea unei educații media a cititorilor pentru a nu cădea victime ale manipulării propagandistice ale Rusiei, care în condițiile actuale desfășoară un veritabil război informațional. Întrebările care au urmat au demonstrat importanța și actualitatea temei abordate.*²¹

Valentina Enachi în ședința plenară a conferinței științifice naționale cu participare internațională „Cercetarea istorică și culturologică în spațiul unitar european: paradigme, realități, perspective”, 24-25 februarie 2023, Chișinău

Cercetătoarea Valentina Enachi a propagat tema luptei cu dezinformarea și la numeroase emisiuni radio.

*****

Valentina Enachi se mândrește cu o frumoasă familie: soțul Nicolae este doctor habilitat, profesor universitar, specialist notoriu în domeniul fizicii teoretice. Fiica Stela activează în calitate de director de departament într-o companie de telecomunicații din Bruxelles.

²¹ <http://novaapollonia.ro/2013/10/26/sesiune-stiintifica-de-comunicari-la-universitatea-apollonia/>
Sesiune științifică de Comunicări la Universitatea „Apollonia”, Iași.

Valentina și Nicolae Enachi la o conferință în Florența. Foto din arhiva familiei Enachi.

Fiica Stella Enachi. Foto din arhiva familiei.

Evocări

În calitate de pedagog și savant Valentina Enachi urmează modelele comunicării constructive, demonstrează flexibilitate și comportament etic. Are un stil de lucru responsabil, capacitate de analiză și spirit inovator, inițiativă și abilitate de comunicare și de rezolvare a situațiilor de conflict. Pune un accent deosebit pe muncă și pe scopul de a obține rezultate. Dă dovadă de capacități de a găsi soluții și de a se adapta diverselor situații.

Despre calitățile profesoarei V. Enachi aflăm de la studenți: „Este o persoană foarte corectă cu studenții și emană o căldură sufletească deosebită față de toți.” „O respect pe doamna Valentina Enachi enorm de mult pentru că este o doamnă distinsă, inteligentă, cu un suflet mare față de cele mai dificile persoane. Găsește permanent un cuvânt care te ajută, te alină și te copleșește.”

Însăși Valentina Enachi consideră discipolii săi drept Prometei ai progresului societal, făuriți prin educație.